

Krzysztof Kozłowski

ROLA REGIONALNYCH ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH W REALIZACJI KONCEPCJI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W AZJI WSCHODNIEJ

Wprowadzenie

Koncepcja zrównoważonego rozwoju jest ideą wygenerowaną w ramach cywilizacji zachodniej jako odpowiedź na degradację środowiska naturalnego w konsekwencji procesów industrializacyjnych oraz związanych z nimi niekorzystnych zmian społecznych¹. Intensyfikowanie procesów produkcyjnych miało zgodnie z przekonaniem i teorią ekonomii zapewnić wzrost dobrobytu. Badacze zwracają jednak uwagę, że trwająca od rewolucji przemysłowej intensywna eksploatacja zasobów naturalnych, zwłaszcza surowców energetycznych, w sposób negatywny oddziałuje na środowisko naturalne (ubocznym efektem procesu gospodarowania są np. emisje szkodliwych gazów, zanieczyszczenie powietrza oraz wód)². Równoległe do procesu industrializacji i wzrostu liczby ludności intensyfikowano produkcję rolną, która w miarę upływu czasu stała się coraz większym zagrożeniem dla ekosystemów m.in. na skutek zakwaszenia gleb, zanieczyszczenia nawozami sztucznymi rzek oraz mórz, wyginięcia niektórych gatunków flory i fauny. Założenie, że rozwój społeczny opiera się na dążeniu do zaspokojenia potrzeb materialnych, z czasem również uległo rewizji. W kontekście problemów społecznych będących pochodną gwałtownego rozwoju gospodarczego (problemy demograficzne, rosnące rozwarstwienie społeczne, drastyczne różnice regionalne itd.) poprzestawanie na pomiarze dobrobytu w formie wartości i przyrostu PKB jest coraz częściej postrzegane jako niekompletne. Świadomość przyszłych wyzwań związanych z zasobami ekologicznymi, gospodarką i społeczeństwem wymagała wypracowania

¹ P. Jeżowski, *Rozwój zrównoważony – uświadomiona konieczność współczesnej cywilizacji*, w: *Współczesna cywilizacja zachodu. Atuty i słabości*, red. J. Osiński, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010, s. 47.

² L. Jodkowska, *Stopień realizacji celów zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego społeczeństwa na wybranych przykładach*, w: *Trendy i wyzwania zrównoważonego rozwoju*, red. B. Kryk, Zapol, Szczecin 2011, s. 51.

nowego podejścia, wykraczającego poza wcześniej obowiązujące paradygmaty ekonomiczne. Stała się nim koncepcja zrównoważonego rozwoju.

Ideę zrównoważonego rozwoju najlepiej ujmuje pierwsze zdanie raportu Komisji Bruntland „Nasza Wspólna Przyszłość”: „Na obecnym poziomie cywilizacyjnym możliwy jest rozwój zrównoważony, to jest taki rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie”³. Koncepcja zrównoważonego rozwoju podkreśla potrzebę uwzględnienia w działalności gospodarczej, obok wymiaru ekonomicznego, również roli czynników społecznych i środowiskowych w celu zaspokojenia potrzeb pokolenia obecnego i pokoleń przyszłych. Można więc stwierdzić, że odwołuje się do świadomości ekologicznej skończoności zasobów i ich szybkiego kurczenia się w nieodległej perspektywie czasowej, ograniczonych możliwości asymilacji zanieczyszczeń przez środowisko oraz poczucia sprawiedliwości wobec przyszłych pokoleń i przyrody. Jako ujęcie systemowe znalazła miejsce w naukach ekonomicznych, technicznych i przyrodniczych i powszechnie jest przyjmowana jako cel na różnych poziomach zarządzania, również politycznego.

Rozwój zrównoważony w wymiarze globalnym niesie jednak również poważne problemy, zwłaszcza w wymiarze aplikacyjnym czy odmiennego postrzegania jego skutków politycznych, społecznych i ekonomicznych w różnych częściach globu. Z perspektywy zachodniej jest traktowany jako holistyczna koncepcja będąca odpowiedzią na potrzeby i wyzwania XXI w., opierająca się na myśleniu systemowym pozwalającym na zrozumienie wzajemnych związków między środowiskiem, gospodarką i społeczeństwem. Z perspektywy państw rozwijających się Azji Wschodniej może się jednak okazać kolejną próbą narzucenia dominacji zachodniego myślenia na drodze do modernizacji regionu. Biorąc pod uwagę różnice rozwojowe między obszarem euroatlantyckim a Orientem oraz ich uwarunkowania historyczne, gospodarcze i przede wszystkim polityczne, zrównoważony rozwój może być odbierany jako ideologia, której celem jest utrwalenie dominacji cywilizacji zachodniej nad dynamicznie rozwijającym się i odmiennym kulturowo Wschodem. Szczególnie silnie wątek ten przewija się w retoryce mocarstw regionalnych, np. Chin, stawiających na intensywny rozwój gospodarczy, często bez względu na koszty społeczne czy ekologiczne. Powyższe uwagi nie prowadzą jednak do wniosku, że państwa regionu odrzucają koncepcję zrównoważonego rozwoju. Przeciwnie, w wielu wymiarach wkomponowują ją we własne strategie

³ *Our Common Future, tzw. raport Brundtland*, <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm> [dostęp 22.09.2013].

polityczne i gospodarcze. Często jednak czynią to wybiórczo i w ograniczonym zakresie, co bywa odczytywane przez obserwatorów zachodnich jako stawianie krótkoterminowego wzrostu gospodarczego ponad średnio- czy długookresowo postrzeganym zintegrowanym rozwojem społecznym.

Celem opracowania jest wskazanie przyczyn oraz zasadności odmiennych od zachodnich interpretacji koncepcji zrównoważonego rozwoju, jak również kluczowej roli organizacji regionalnych w jej realizacji w Azji Wschodniej. Połączenie w badaniach problematyki z zakresu zrównoważonego rozwoju, organizacji międzynarodowych i sytuacji regionalnej w Azji Wschodniej wymaga podejścia pozwalającego uchwycić specyfikę ich lokalnych ujęć oraz związanych z nimi rozwiązań politycznych i gospodarczych oraz zestawienia ich z ujęciami zachodnimi. Przemawiają za tym dwa podstawowe argumenty. Po pierwsze, koncepcja zrównoważonego rozwoju dojrzała w państwach zachodnich. W przypadku Azji Wschodniej należy ją jednak adaptować do warunków państw rozwijających się, które często nie miały szans na awans międzynarodowy ze względu na politykę dominacji kolonialnej obecnych państw rozwiniętych. Po drugie, regionalne organizacje międzynarodowe, z perspektywy zachodniej relatywnie mało zaawansowane, są również po części wypadkową zimnowojennej polityki bloku zachodniego. Rodzi to wątpliwości, na ile przyczyny niskiej integracji regionu są związane z wyborami jego mieszkańców, a na ile z ingerencją mocarstw ościennych.

Powyższe dwuznaczności implikują odmienne postępowanie badawcze niż ogólnie przyjęte w przypadku analizy roli organizacji międzynarodowych w realizacji określonych koncepcji gospodarczych czy politycznych. W o wiele większym stopniu niż w przypadkach tradycyjnych badań dotyczących organizacji międzynarodowych należy bowiem brać pod uwagę perspektywę państw regionu. Uchwycenie specyfiki zagadnienia wymaga, po pierwsze, prześledzenia możliwych interpretacji koncepcji zrównoważonego rozwoju z perspektywy Azji Wschodniej, po drugie – w ich kontekście przeanalizowania podejścia lokalnych państw do istniejących regionalnych organizacji międzynarodowych. Pozornie odrębne dwa toki wywodu – poświęcone odpowiednio regionalnemu postrzeganiu koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz organizacji międzynarodowych – stworzą podstawy umożliwiające refleksję na temat roli, jaką organizacje międzynarodowe mogą odegrać w realizacji rzeczzonej koncepcji. Wyprzedzając tok wywodu, należy już na wstępie stwierdzić, że formułowane w jej ramach wnioski są nierozzerwalnie związane z rosnącą rolą międzynarodowych dóbr publicznych w strategiach rozwojowych państw Azji Wschodniej.

1. Wschodnioazjatyckie obawy wobec koncepcji zrównoważonego rozwoju

W rozważaniach nad koncepcją zrównoważonego rozwoju, w kontekście państw Azji Wschodniej łatwo popełnić dwa błędy. Pierwszym jest ulegnięcie potocznemu obrazowi azjatyckiego sukcesu gospodarczego, drugim – niedostrzeżenie konieczności odmiennej adaptacji koncepcji do warunków państw rozwiniętych i rozwijających się. Pierwszy grozi oddaleniem się w ocenach od stanu faktycznego. Drugi może podważyć filozoficzne podstawy zrównoważonego rozwoju. Z perspektywy Azji Wschodniej popełnienie któregokolwiek z nich byłoby przejawem niezdrowego okcydentalizmu, jeśli nie zawoalowaną formą neokolonialnego postrzegania regionu.

Koniec XX w. zaowocował gruntownymi przeobrażeniami świata politycznego i gospodarczego. Wraz z odejściem w przeszłość ładu dwubiegunowego i przesunięciem centrum gospodarki i polityki światowej znad Atlantyku nad Pacyfik świat z coraz większą uwagą, a często również z rosnącym zaniepokojeniem spogląda w kierunku Azji. Sukcesy tygrysów azjatyckich w latach 90. ubiegłego stulecia, gwałtowny rozwój Chin i Indii, potencjał energetyczny Azji Centralnej, sukces azjatyckiego modelu ekonomii politycznej w obliczu międzynarodowego kryzysu gospodarczego i finansowego lat 2008–2009 budzą coraz większe zainteresowanie wśród obserwatorów często rozczarowanych spowolnieniem rozwoju cywilizacji zachodniej. Jednocześnie polityczne napięcia i wciąż nierozwiązane spory regionalne wywołują obawy o stabilność ładu międzynarodowego, który miałby być oparty na państwach Azji.

W kontekście przytłaczającej liczby opracowań poświęconych rozwojowi gospodarczemu Azji Wschodniej, analiz dotyczących rosnącej roli tygrysów azjatyckich i Państwa Środka w polityce międzynarodowej, scenariuszy w latach 90. XX w. zapowiadających kluczową rolę tych pierwszych w przyszłości stosunków międzynarodowych czy obecnie pokładających nadzieje w rozwoju Chin łatwo zapomnieć, że wszystkie państwa regionu, poza Japonią, wciąż należą do grona państw rozwijających się i pod wieloma względami miały bardzo mało czasu na dostosowanie się do złożoności globalnych relacji gospodarczych i politycznych⁴. Wskaźniki znamionujące rozwój gospodarczy, takie jak PKB, poziom FDI, rosnąca wymiana handlowa, coraz liczniejsza klasa średnia wskazują na ogromne postępy na przestrzeni ostatnich

⁴ C.L. Currier, M. Dorraj, *The Strategic Implications of China's Energy Engagement with Developing World*, w: *China's Energy Relations with the Developing World*, red. C.L. Currier, M. Dorraj, Continuum, New York–London 2011, s. 17–32.

dziesięcioleci⁵. Sukces tygrysów przyćmił co prawda kryzys azjatycki, lecz chińska gospodarka wykazała się relatywnie dużą odpornością na wstrząsy zewnętrzne, w tym globalny kryzys gospodarczy i finansowy⁶. Prognozy przepowiadające, że nadchodzące stulecie będzie wiekiem Azji, nie straciły na popularności⁷.

Jednakże entuzjazm azjatyckim rozwojem gospodarczym nie w pełni pokrywa się z rzeczywistością. Duża część gospodarek regionu wciąż pozostaje pod mniej lub bardziej ścisłą kontrolą państwa, praktyka reform wewnętrznych często odbiega od zachodnich oczekiwań, a powiększająca się przepaść między bogatymi a gorzej zarabiającymi może okazać się poważną przeszkodą na drodze do przyszłego wzrostu wszystkich z nich⁸. Pomimo wielu bardzo pozytywnych ocen ChRL i inne państwa Azji Wschodniej wciąż oddziela głęboka przepaść od Stanów Zjednoczonych czy państw Europy Zachodniej. Kluczowe w ocenach obecnej i przyszłej ich pozycji jest dostrzeżenie, że są one podmiotami, które relatywnie późno wkroczyły na współczesną, tj. ukształtowaną po II wojnie światowej arenę międzynarodową⁹. Przeobrażenia gospodarcze, społeczne i polityczne Korei Południowej i innych tygrysów azjatyckich rozpoczęły się dopiero w latach 70. XX w. Chińskie reformy gospodarcze miały miejsce jeszcze później – w drugiej połowie lat 80., podczas gdy obserwowana dziś liberalizacja stała się faktem dopiero po zakończeniu zimnej wojny. Zwłaszcza biorąc pod uwagę dominujące obecnie euforyczne oceny gospodarki Chin, warto pamiętać, że pierwsze entuzjastyczne oceny chińskich reform miały miejsce dopiero w połowie lat 90.¹⁰ Oceny dojrzałości gospodarek regionu zakłóca więc swego rodzaju gorączka dostania się na regionalne rynki, obecnie zwłaszcza chiński.

Status Azji Wschodniej jest tym istotniejszy, że w ramach samej koncepcji zrównoważonego rozwoju specyfika państw rozwijających się została dostrzeżona stosunkowo późno. Jeśli spojrzeć na proces wykształcania się koncepcji w świecie zachodnim, powyższy fakt został w niej w pełni uwzględniony dopiero na przełomie

⁵ A. Zorska, *Ekspansja zagraniczna przedsiębiorstw i rozwój korporacji transnarodowych pochodzących z Chin*, „Prace i Materiały ISM” 2011, nr 39, s. 107–138.

⁶ Z. Zhu, *China's New Diplomacy: Rationale, Strategies and Significance*, Ashgate, Burlington 2010, s. 195–215. W kontekście rozważań nad potencjałem Azji w przyszłości należy również pamiętać, że coraz większą liczbę kontrahentów bogactwem surowców i potencjałem geopolitycznym kusi Azja Centralna. Więcej patrz: *The New Great Game in Central Asia*, red. T. Stępniewski, Instytut Europy Środkowowschodniej, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012.

⁷ *Is the 21st Century the Age of Asia. Deliberations on Politics*, red. J. Marszałek-Kawa, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2012; *Przyszłość Azjatyckich Tygrysów. Zagrożenia i wyzwania*, red. J. Marszałek-Kawa, E. Kaja, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013.

⁸ M. Lanteigne, *China and International Institutions, Alternative Paths to Global Power*, Routledge, London–New York 2005.

⁹ P. Andrews-Speed, R. Dannreuther, *China, Oil and Global Politics*, Routledge, New York 2011, s. 61.

¹⁰ T. Wei-Ming, *Wielość nowoczesności: wstępna analiza implikacji procesów modernizacji Azji Wschodniej*, w: *Kultura ma znaczenie*, red. L.E. Harrison, S.P. Huntington, Zysk i Ska, Poznań 2003, s. 379–393.

XX i XXI w. Największy wzrost dochodu narodowego w państwach, w których najwcześniej nastąpiła industrializacja (Wielka Brytania, USA, Rzesza Niemiecka), legł u podstaw przekonania, że ilościowe wskaźniki wzrostu, takie jak dochód narodowy oraz produkt narodowy brutto, są wskaźnikami dobrobytu¹¹. Znalazło to odzwierciedlenie w teorii ekonomii, np. w neoklasycznej teorii wzrostu. Jednocześnie historycy gospodarki zwracają uwagę, że na przełomie XIX i XX w. wzrost liczby ludności relatywizował wzrost dochodu na obywatela wyrażanego jako wartość PKB na osobę¹². Utrwalało to więc krótkookresowe dążenie do wypracowywania coraz większej wartości PKB (ogółem i na osobę). Dopiero w latach 50. i 60. XX w. zaczęto zwracać uwagę na dążenie do zapewnienia wzrostu gospodarczego w okresie średnim i długim¹³. Wraz z końcem zimnej wojny PKB coraz częściej nie było uznawane za wystarczającą miarę dobrobytu. Nowa fala badań wykazała, że najbliższy modelowi „szczęśliwego kapitalizmu” jest system gospodarczy krajów skandynawskich¹⁴.

Raport Klubu Rzymskiego „Granice wzrostu” zainicjował w 1972 r. rozważania na temat zmiany podejścia do ciągłego wzrostu gospodarczego, konsumpcjonizmu i roli reprodukcyjnej środowiska naturalnego jako podstawowych kategorii w procesie gospodarowania. Koncepcja idei zrównoważonego rozwoju została sformułowana na II Sesji Zarządzającego Programu Ochrony Środowiska ONZ w 1975 r.¹⁵ Zakłada ona „[...] taki przebieg nieuchronnego i pożądanego rozwoju gospodarczego, który nie naruszałby w sposób nieodwracalny środowiska życia człowieka i nie prowadziłby do degradacji biosfery, który godziłby w prawa przyrody, ekonomii i kultury”¹⁶. Kolejnym krokiem było zaproponowanie idei trwałego i zrównoważonego rozwoju sformułowane w tzw. raporcie Brundtland Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju ONZ w 1987 r. Dalszymi etapami rozwijania idei zrównoważonego rozwoju były szczyty Ziemi w Rio de Janeiro i w Johannesburgu w latach 1992 i 2002.

Najważniejszym dokumentem międzynarodowym uzgodnionym na szczycie w Rio de Janeiro, uwzględniającym problematykę zrównoważonego rozwoju, jest Agenda 21 (Action Programme – Agenda 21)¹⁷. Przedstawia ona sposób

¹¹ *Vahlens Kompendium der Wirtschaftstheorie und Wirtschaftspolitik*, Verlag Vahlen, München 2003, s. 399.

¹² L. Jodkowska, op.cit., s. 54.

¹³ *Polityka gospodarcza*, red. B. Winiarski, PWN, Warszawa 2006, s. 200 i n.

¹⁴ Por. P. Böhnke, *First European Quality of Life Survey: Life satisfaction, happiness and sense of belonging*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions 2005, s. 14 i n.

¹⁵ Pojęcie zrównoważony rozwój pochodzi z niemieckiego leśnictwa, wprowadzone zostało przez H. von Carlowitza w 1713 r. i oznaczało taki sposób gospodarowania lasem, że wycinana była tylko taka ilość drzew, która mogła w tym samym miejscu zostać odtworzona.

¹⁶ Cyt. za: I. Fiut, *Zrównoważony rozwój: aspekt filozoficzny i medialny*, „Problemy Ekorozwoju” 2006, t. 1, nr 2, s. 36.

¹⁷ *Agenda 21*, <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?documentid=52> [dostęp 25.09.2013].

opracowania i wdrażania programów zrównoważonego rozwoju. Najważniejszymi celami wizji zrównoważonego rozwoju jest wprowadzenie zmian w polityce gospodarczej, w zakresie ochrony środowiska i rozwoju obecnego pokolenia w taki sposób, aby obecnie urzeczywistniane cele nie zagrażały możliwościom i szansom przyszłych pokoleń. Chcąc osiągnąć te cele, dopasowuje się m.in. politykę energetyczną, rolną oraz handlową. W stosunku do krajów rozwijających się Agenda 21 dotyczy w pierwszej kolejności łagodzenia ubóstwa, polityki ludnościowej oraz polepszenia warunków dostępu do edukacji, ochrony zdrowia, dostępu do wody pitnej i urządzeń sanitarnych itp., należy więc stwierdzić, że mimo wielu lat rozwoju koncepcji zrównoważonego rozwoju dopiero w tym dokumencie dostrzeżono i uwzględniono specyfikę państw rozwijających się.

O ile z perspektywy zachodniej powyższe fakty mogą być interpretowane jako kolejne osiągnięcie w procesie rozwoju koncepcji zrównoważonego rozwoju, z perspektywy podmiotów azjatyckich mogą być odczytywane zgoła odmiennie – jako spóźnione lub tylko częściowe zrozumienie wyzwań stojących przed gospodarkami regionalnymi, z którymi to wyzwaniami gospodarki zachodnie już zdołały sobie poradzić, w ogóle zrównoważonego rozwoju nie biorąc pod uwagę. W takim ujęciu koncepcję niebezpiecznie łatwo interpretować jako pełną hipokryzji próbę narzucenia zakazu podążania państwom azjatyckim tą samą drogą rozwoju, dzięki której Europa i Stany Zjednoczone osiągnęły swój stan wysokiego gospodarczego i społecznego zaawansowania. Tylko krok oddziela takie wnioski od dopatrywania się w oczekiwaniach zmniejszenia tempa industrializacji czy większego poszanowania środowiska utrzymania przepaści rozwojowej między Zachodem i Wschodem lub wprost – zawołowanej formy neokolonializmu.

Powyższe spostrzeżenia nie powinny być odczytywane jako krytyka koncepcji zrównoważonego rozwoju czy prób jej implementacji w skali globalnej przez państwa zachodnie. Powinny natomiast prowadzić do wniosku, że analiza realizacji określonych zachodnich koncepcji gospodarczych czy politycznych w Azji Wschodniej powinna wykraczać poza prosty eksport idei. W ocenie potencjalnych przeszkód w realizacji koncepcji należy dostrzegać nie tylko reperkusje zderzenia bloku wschodniego i zachodniego na Dalekim Wschodzie, ale przede wszystkim swego rodzaju niezapłacony rachunek za jego kolonizację. Sytuacja regionalna jest w dużej mierze konsekwencją procesów dekolonizacyjnych, które rozwijały się według różnych trajektorii i z odmienną dynamiką w zależności od miejscowej równowagi wpływów ZSRR i Zachodu¹⁸. Zimna wojna w regionie *de facto* oznaczała ograniczenie swo-

¹⁸ Warto przy tym nie ograniczać tego ostatniego wyłącznie do USA. Państwa Orientu wciąż bardzo dobrze pamiętają władzę europejskich potęg kolonialnych.

body wyboru sposobu przebiegu dekolonizacji, a odpowiedzialność za jego efekty w dużej mierze jest funkcją zimnowojennych podziałów międzynarodowych. Dzisiejsza cywilizacja zachodnia jest jednym z jego politycznych spadkobierców. Wielu obserwatorów z jej kręgu zdaje się tego jednak nie zauważać. Z jednej strony wpływa to niekorzystnie na obraz Zachodu w regionie. Z drugiej utrudnia jego przedstawicielom zrozumienie politycznych i społecznych odrębności państw Dalekiego Wschodu. W takiej sytuacji nawet najbardziej światłe idee, jak zrównoważony rozwój, mogą nie mieć szans pokonania muru braku wzajemnego zrozumienia.

2. Wschodnioazjatycka rezerwa wobec integracji międzynarodowej

Kluczowymi czynnikami kształtowania się nowej sytuacji światowej jest rozwój gospodarczy oraz ambicje polityczne liderów wschodnioazjatyckich: Chin, Korei Południowej, Japonii. Jednocześnie zaskakującym paradoksem zachodzących w skali globalnej zmian zdaje się być niski poziom integracji gwałtownie rozwijających się regionów w porównaniu z państwami kręgu cywilizacji zachodniej. Podczas gdy te ostatnie są areną jednych z najbardziej zaawansowanych w historii eksperymentów integracyjnych, Azja Wschodnia i Południowo-Wschodnia zdają się nad wyraz odporne na podobne tendencje. W konsekwencji w międzynarodowych stosunkach politycznych i gospodarczych nie jawią się jako koherentne podmioty, lecz jako wiele państw o często sprzecznych celach. Państwa obu regionów rywalizują nie tylko z zachodnią konkurencją, lecz również, jeśli nie przede wszystkim, ze sobą nawzajem. Pomimo to właśnie Azja odnosi obecnie największe sukcesy w rywalizacji międzynarodowej.

Na pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy formułowano różnorakie odpowiedzi. Wielu badaczy zwraca uwagę na promowanie przez wymienione państwa formuły państwowego kapitalizmu i porażkę zachodnich rozwiązań wolnorynkowych¹⁹. Inni wskazują na ogromny potencjał gospodarczy państw regionu, zwłaszcza w wymiarze demograficznym, dystansując malejące pod tym względem USA i Europę²⁰. Nie należy również zapominać o wielu innych przewagach

¹⁹ Więcej patrz: *Kapitalizm czy kapitalizmy. Anatomia i ewolucja formacji*, red. J. Osiński, Oficyna Wydawnicza ŚGH, Warszawa 2012, s. 325–344.

²⁰ J. Davanzo, H. Dogo, C.A. Grammich, *Demographic Trends, Policy Influences, and Economic Effects in China and India Through 2025*, „RAND Working Paper”, Santa Monica 2011, http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/working_papers/2011/RAND_WR849.pdf [dostęp 21.06.2011].

konkurencyjnych, jakimi dysponują dynamiczne państwa rozwijające się regionu w zestawieniu z rozwiniętymi gospodarkami Zachodu²¹. Wskazane wyjaśnienia mają oczywiście charakter syndromu i współwystępują obok siebie. Mają jednak również jeszcze jedną cechę wspólną: akcentują różnice między cywilizacją zachodnią a regionem Azji Wschodniej, podkreślając wysoki poziom rozwoju pierwszej i wcześniejszy jego etap w przypadku drugiego. Nie tłumaczą jednak przy tym problemu rezerwy Dalekiego Wschodu wobec integracji międzynarodowej.

Badacze stosunków międzynarodowych są zgodni, że Azję Wschodnią cechuje relatywnie niski rozwój instytucji międzynarodowych. W tym zakresie poprzestają jednak głównie na stwierdzeniu faktu. Można nawet spotkać się z twierdzeniami, że równowaga w regionie opiera się na gwarancjach bezpieczeństwa udzielanych przez mocarstwa globalne i regionalne, a nie na jakimkolwiek systemie instytucji czy organizacji²². Jeżeli w ogóle, to relatywnie powolny ich rozwój w regionie tłumaczono najczęściej „wartościami azjatyckimi” obejmującymi przywiązanie do konsensusu, inkluzywności i prawa weta każdego członka organizacji²³. Bardziej trafne wydaje się jednak wyjaśnienie stosunkowo niskiego rozwoju systemu instytucji międzynarodowych w regionie negatywnymi konsekwencjami zimnej wojny²⁴. Konflikt bloków wschodniego i zachodniego miał bowiem bezpośrednie przełożenie na budowę poszczególnych reżimów oraz tworzenie się podziałów ideologicznych, a nie kierowanych interesami definiowanymi z perspektywy regionalnej. Ze strategicznego punktu widzenia państwa Azji Wschodniej były głęboko wpisane w system amerykańskich gwarancji bezpieczeństwa budowanych od lat 50. ubiegłego wieku. Mają one wciąż ogromny wpływ na kształtowanie się inicjatyw i porozumień regionalnych, będąc dla nich punktem odniesienia.

Nie bez znaczenia jest również relatywnie późny proces dekolonizacji w Azji Wschodniej pokrywający się czasowo z okresem zimnowojennym. Konsekwencją tego zbiegu w czasie w zakresie stosunków wewnętrznych poszczególnych państw regionu było dalece idące ograniczenie możliwości wyboru formuły reżimu politycznego, w zakresie ich relacji zewnętrznych – dalece idące ograniczenie swobody wyboru sojuszy międzynarodowych. W ten sposób wykształciła się sytuacja, w której słabości regionalnych państw w kontekście globalnego konfliktu ideologicznego skazywały je na poleganie na sile jednego ze zwalczających się bloków politycznych

²¹ A. Zorska, op.cit.

²² J. Mearshimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, W.W. Norton and Co., New York 2001.

²³ D.H. Perkins, *Przepisy prawa, więzi rodzinne oraz wschodnioazjatycki sposób prowadzenia interesów*, w: *Kultura ma znaczenie*, red. L.E. Harrisson, S.P. Huntington, Zysk i Ska, Poznań 2003, s. 346–361.

²⁴ Por. A. Kent, *Beyond Compliance; China, International Organizations and Global Security*, Stanford University Press, Stanford 2007; E.S. Medeiros, *China's International Behavior: Activism, Opportunism and Diversification*, RAND, Pittsburgh 2009.

i nie sprzyjały tworzeniu niezależnych, oddających *sensu stricto* regionalne uwarunkowania organizacji międzynarodowych. Koniec zimnej wojny zmienił tę sytuację tylko w ograniczonym zakresie.

Na przestrzeni ubiegającego trzydziestolecia region Azji Wschodniej konsekwentnie wpisywał się w schemat nowo rozwijającego się centrum światowego. Polityka zagraniczna tworzących go państw wzmacniała ich pozycję w systemie stosunków międzynarodowych, co znajdowało przełożenie na ich rosnące znaczenie w wydarzeniach międzynarodowych. Odmiennie jednak niż znane dotychczas szybko rozwijające się podmioty międzynarodowe państwa Azji Wschodniej musiały stawić czoła dwóm barierom wykluczającym obecnie tradycyjną trajektorię budowy siły międzynarodowej na drodze poszerzania terytorium i dominacji polityczno-ekonomicznej.

Pierwszą jest obecność jednego światowego supermocarstwa – Stanów Zjednoczonych, które wciąż przejawia ambicje odgrywania kluczowej roli w relacjach azjatyckich. Mimo powolnej erozji potęgi USA żadne państwo nie jest obecnie w stanie samodzielnie zrównoważyć ich siły oddziaływania, ani nie jest w stanie stworzyć międzynarodowego sojuszu wystarczająco silnego, by osiągnąć taki cel (jak usiłował Związek Radziecki w drugiej połowie XX w.)²⁵. Dodatkowo otwarta konkurencja któregośkolwiek z państw regionu ze Stanami Zjednoczonymi prowadziłaby do pogorszenia stanu bezpieczeństwa regionalnego, którego USA same często są gwarantem.

Drugą barierą, blisko związaną z pierwszą, jest proliferacja broni masowego rażenia wykluczająca możliwość otwartego konfliktu zbrojnego, który w przeszłości był sposobem zmiany rozkładu sił międzynarodowych. Jest to szczególnie istotne, jeśli wziąć pod uwagę burzliwe dzieje najnowsze kontynentu. Wystarczy wspomnieć, że gros punktów zapalnych czasów zimnej wojny było umiejscowionych właśnie w Azji Wschodniej. Współcześnie natomiast można wskazać na kryzys między Koreą Północną i Południową, w którym kartą przetargową stała się technologia jądrowa. Postępujące rozpowszechnienie dostępu do broni nuklearnej w kontekście azjatyckim jest więc zmienną, której nie można lekceważyć.

W konsekwencji państwa regionu, w większości rozwijające się i stojące przed poważnymi wyzwaniami związanymi z modernizacją gospodarczą i społeczną, pomimo faktu dekolonizacji i zakończenia zimnej wojny, aspirując do awansu międzynarodowego, nie są w stanie podążać tą samą drogą, którą wcześniej wybrały państwa zachodnie. Gwałtowna industrializacja czy konfrontacja zbrojna nie są już bowiem scenariuszami, które zostałyby zaakceptowane na arenie światowej

²⁵ M. Lanteigne, op.cit., s. 19–22.

oplecticą gęstą nicią wzajemnych powiązań międzynarodowych. Jednocześnie jednak dysproporcje rozwojowe między rozwiniętym Zachodem i rozwijającym się Dalekim Wschodem skazywałyby ten ostatni na pozostanie w faktycznych relacjach zależności znanych z wcześniejszych lat²⁶. Akceptując takie *status quo*, Azja Wschodnia *de facto* godziłaby się na odtworzenie relacji kolonialnych²⁷.

Państwa regionu zostały niejako zmuszone przez okoliczności do poszukiwania odmiennej, pośredniej między alternatywą konfrontacji z łaodem międzynarodowym a akceptacją *status quo* drogi budowy własnej pozycji politycznej i ekonomicznej. Budują one swoją pozycję, efektywnie wykorzystując dostęp do międzynarodowych dóbr publicznych generowanych przez już istniejący łaod oraz organizacje i instytucje międzynarodowe²⁸. Czyniąc to, odrzucają jednak formuły współpracy, w ramach których musiałyby przekazać poważniejszą część własnej suwerenności organizacjom zewnętrznym²⁹. Prowadzi to do w pierwszej chwili paradoksalnie brzmiącego wniosku, że z jednej strony nie wykreowały własnego systemu instytucji międzynarodowych, lecz korzystały z już akceptowanych przez Zachód formuł współpracy regionalnej. Z drugiej strony natomiast zachowywały się w ich ramach relatywnie zachowawczo i konserwatywnie, obawiając się obrócenia organizacji międzynarodowych w kolejne narzędzia dominacji obcych mocarstw³⁰. Organizacje międzynarodowe w regionie są wypadkową szans rozwojowych, jakie daje dostęp do generowanych w toku integracji międzynarodowej dóbr publicznych, oraz obaw przed odtworzeniem wzorców niedawnej dominacji kolonialnej³¹. Rezerwa państw Azji

²⁶ C.L. Currier, M. Dorraj, op.cit.

²⁷ Wątek ten jest wspólny dla państw rozwijających się niezależnie od regionu globu. Patrz: *Broken BRICS*, „Foreign Affairs” 2012, No. 6.

²⁸ Np. efekt ekspozycji w ramach integracji wymuszonej przystąpieniem do Światowej Organizacji Handlu w drodze integracji międzynarodowej oraz przepływu informacji znalazł przełożenie na kształt struktur wewnętrznych państw regionu. Sukces gospodarczy nie byłby bowiem możliwy bez przystosowania się państwowej biurokracji, sektora finansowego, przedsiębiorców, samorządów i innych podmiotów wewnętrznych do wymogów rynków międzynarodowych. Mimo to długofalowe oceny zmian są jednak mieszane. Wielu badaczy upatruje w nich nawet petryfikacji niekorzystnych dla regionu mechanizmów jego opóźnień rozwojowych względem Zachodu. *China's economy and the WTO: All change*, „The Economist” 10.12.2011; S. Halper, *The Beijing Consensus: How China's Authoritarian Model Will Dominate the Twenty-First Century*, Basic Books, New York 2010.

²⁹ Tzw. anarchiczne organizacje regionalne okazały się jednak niezmiernie pomocne w odbudowywaniu wzajemnego zaufania w regionie, gwarantując możliwość wzajemnego zablokowania niekorzystnych inicjatyw przez państwa członkowskie. J.M. Grieco, *Anarchy and the Limits of Cooperation: A Realist Critique of the Newest Liberal Institutionalism*, „International Organization” 1988, No. 42 (3), s. 485–507.

³⁰ Najlepszym przykładem niech będzie fakt, że od czasu powołania do życia ASEAN + 3, relatywnie luźnej formy współpracy regionalnej, regionalne spory na morzu południowo- i wschodniochińskim, mimo często wysokiej temperatury, są zarządzane w drodze dyplomatycznej.

³¹ Np. Szanghajska Organizacja Współpracy, utworzona z inicjatywy ChRL, pozwoliła Chinom wkroczyć w obszar poradziecki w drodze kooperacji z państwami regionu, a jednocześnie równoważyć wpływ Federacji Rosyjskiej i USA na swej zachodnio-północnej flance bez otwartej konfrontacji gospodarczej czy zbrojnej.

Wschodniej wobec organizacji międzynarodowych nie powinna być więc zaskoczeniem. Jeżeli ma ono miejsce, to może tylko świadczyć o niezrozumieniu specyfiki regionu.

Rezerwa nie oznacza jednak odrzucenia. Tym, co odróżnia państwa Azji Wschodniej od innych ośrodków międzynarodowych, jest nie tylko fakt, że budują swą pozycję w bardziej niż kiedykolwiek rozwiniętym instytucjonalnie otoczeniu międzynarodowym, lecz, co może nawet ważniejsze, że czynią to, wykorzystując te instytucje do budowy własnej siły i wpływów, jednocześnie nie wyzbywszy się rezerwy przed utratą tradycyjnie rozumianej suwerenności³². Najczęściej takie zachowania są uzasadniane przez badaczy ponownie względami kulturowymi (koncyliacyjnym wymiarem tzw. wartości azjatyckich)³³. Warto jednak zauważyć, że przyjęcie takiej postawy wynika również z dziedzictwa okresu kolonizacji i niedawnej dekolonizacji, znajduje też uzasadnienie z punktu widzenia teorii gier jako strategia *win-win* między nimi a istniejącym łańcem międzynarodowym³⁴.

3. Regionalne organizacje międzynarodowe jako korelat realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju w Azji Wschodniej

Parafrazując Thomasa Kuhna, to co badacz widzi, zależy od tego, na co patrzy i od tego, co nauczył się dostrzegać w swoim dotychczasowym doświadczeniu pojęciowym³⁵. Rola organizacji międzynarodowych w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju w Azji Wschodniej w pełni te słowa potwierdza. Z perspektywy zachodniej jej realizacja coraz częściej staje się imperatywem nie tylko gospodarczym i politycznym, lecz również moralnym. Z perspektywy azjatyckiej stanowi złożone wyzwanie pogodzenia gigantycznych potrzeb społeczeństw państw rozwijających

³² Dobrym przykładem jest tu aktywność państw członkowskich Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) czy ASEAN + 3. Doświadczenia pozyskane w ich ramach służyły nie tylko ich rozwojowi gospodarczemu *sensu stricto*, lecz również pomogły przyswoić zasady współpracy międzynarodowej oraz lepiej rozumieć preferencje zaangażowanych regionalnie mocarstw, co pomogło im nadrobić zaległości z XX w. oraz uczyć się na błędach Zachodu. C. Siow Yue, *Economic Integration and Cooperation in East Asia*, „Asia-Pacific Review” 2004, No. 11, s. 3.

³³ L.W. Pye, „Wartości azjatyckie”: *od efektu dynama do efektu domina?*, w: *Kultura ma znaczenie*, red. L.E. Harrison, S.P. Huntington, Zysk i Ska, Poznań 2003, s. 362–378.

³⁴ Np. ASEAN + 3, mimo szczytkowych możliwości narzucenia jakichkolwiek rozwiązań państwom członkowskim, pozwala im jednak korzystać ze stabilnych kanałów komunikacji, co jeszcze nie tak dawno temu wydawało się niemożliwe ze względu na napięcia i spory gospodarcze w regionie. *Ten years of China in the WTO: Shades of grey*, „The Economist” 10.12.2011.

³⁵ T.S. Kuhn, *Struktura rewolucji naukowych*, Warszawa 2001, s. 155.

się dążących do poprawy poziomu życia z szansami rozwoju przyszłych pokoleń. Jeśli dodamy, że nad obydwooma interpretacjami kładzie się cień czasów kolonizacji i zimnej wojny, które czyniły wybory polityczne i gospodarcze Azji Wschodniej funkcją wyborów państw basenu północnoatlantyckiego, stwierdzenia odnośnie do roli organizacji międzynarodowych w realizacji zrównoważonego rozwoju mogą kamuflować zarówno motywowane szczerą troską wzniosłe intencje, jak i ukryte ambicje neokolonialne.

Jeżeli polityka międzynarodowa jest sztuką interpretowania faktów, to jej jakość zależy przede wszystkim od tego, jak dalece poczynione interpretacje od faktów się oddalają³⁶. Przy całej złożoności poruszanej tematyki nie wolno zapominać o faktycznych uwarunkowaniach koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz faktycznej użyteczności organizacji międzynarodowych dla państw Azji Wschodniej.

W kontekście organizacji międzynarodowych, biorąc pod uwagę wszystkie potencjalne powody państw Azji Wschodniej do obaw przed osłabieniem własnej suwerenności, należy jednak stwierdzić, że obecny kształt stosunków międzynarodowych jest dla nich korzystny. Po zakończeniu zimnej wojny państwa regionu, koncentrując się na wzroście gospodarczym i wysiłku modernizacyjnym, angażując się we współpracę międzynarodową, mogą efektywnie zmniejszać bieżące nakłady związane z bezpieczeństwem, a w przyszłości stworzyć sytuację, w której współpraca gospodarcza osłoni je przed takich nakładów wzrostem. Innymi słowy, mogą budować swoją pozycję, efektywnie wykorzystując dostęp do międzynarodowych dóbr publicznych generowanych przez już istniejący ład międzynarodowy.

Regionalne organizacje międzynarodowe w Azji Wschodniej i Centralnej są funkcją z jednej strony niechęci państw regionów do tworzenia instytucji i organizacji alternatywnych dla istniejącego ładu międzynarodowego i ponoszenia związanych z tym kosztów, z drugiej zaś gotowości do wpisywania własnych strategii w już istniejące konstelacje instytucjonalne. W kreowanych w ten sposób strategiach rozwojowych rosnącą rolę zaczynają bowiem odgrywać międzynarodowe dobra publiczne oraz organizacje międzynarodowe. Są one blisko ze sobą powiązane. Te pierwsze stanowią efekt dodany postępującej globalizacji, w tym również bezprecedensowego wzrostu liczby działających organizacji międzynarodowych. Te drugie z kolei w rękach utalentowanych podmiotów międzynarodowych są instrumentem optymalizacji korzyści z postępującej globalizacji, a tym samym również efektywnego wykorzystywania dóbr publicznych³⁷. Nie oznacza to oczywiście, że tradycyjne

³⁶ Zob. *Metafory polityki*, t. I, II, III, red. B. Kaczmarek, Elipsa, Warszawa 2001, 2003, 2005.

³⁷ Sztandarowym przykładem jest tu wykorzystanie forum Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SOW) do krytyki amerykańskiej obecności zbrojnej w poradzieckiej Azji Centralnej czy tej samej organizacji do krytycznego odniesienia się do rosyjskich działań zbrojnych w Gruzji w 2008 r. T.N. Marketos, *China's*

metody budowania pozycji międzynarodowej i instrumenty wykorzystywane dotychczas w procesie awansu międzynarodowego nie są już dla państw regionu istotne³⁸. Organizacje międzynarodowe i międzynarodowe dobra publiczne dają natomiast możliwość ominięcia istniejących obecnie barier rozwojowych przy zmniejszonym ryzyku konfrontacji z przedstawicielami istniejącego ładu światowego³⁹.

Z kolei w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju, jeżeli zdefiniujemy międzynarodowe dobra publiczne jako pozytywny efekt zewnętrzny polegający na przeniesieniu części korzyści wynikających z działalności jednego podmiotu międzynarodowego na podmioty trzecie bez poniesienia proporcjonalnych do uzyskanych korzyści kosztów, to realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju nie wiąże się z niczym innym niż właśnie z generowaniem kolejnych międzynarodowych dóbr publicznych. Jeśli bowiem wprowadzanie jej w życie przekłada się np. na efektywniejsze użytkowanie surowców, poprawę jakości środowiska naturalnego, większą stabilność społeczną, żadnego z tych efektów zewnętrznych nie można ograniczyć tylko do państw koncepcję realizujących. O ile sama koncepcja zrównoważonego rozwoju może być dla państw Azji Wschodniej podejrzana, o tyle efekty jej wdrażania w ramach istniejącego ładu międzynarodowego są dla nich pożądane.

Dokonując bilansu zysków i strat angażowania się państw regionu w realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju, można sformułować wniosek, że najbardziej interesującą dla nich formułą będzie podjęcie w tym celu współpracy w ramach istniejących regionalnych organizacji międzynarodowych. Niski poziom integracji międzynarodowej powoduje, że zobowiązania w ramach organizacji regionalnych nie tworzą dla ich państw członków zagrożenia poddania się rygorom np. ograniczającym działalność gospodarczą. Jednocześnie jednak nie wykluczają wprowadzania określonych wybranych deklaracji w życie, w miarę własnych możliwości państw członkowskich. Choć z perspektywy zachodniej może się to wydawać wykorzystywaniem efektu gapowicza (np. korzystaniem z poprawy jakości środowiska bez podejmowania samodzielnych działań w tym kierunku), w praktyce pozwala państwom regionu balansować między przyjmowaniem na siebie nowych zobowiązań a korzystaniem z dobrodziejstw zmian wprowadzanych w gospodarkach bardziej zaawansowanych. Krytykom takiego podejścia warto przypomnieć, że w dużej mierze to właśnie zaawansowane gospodarki są odpowiedzialne za obecnie mało rozwinięty

Energy Geopolitics: The Shanghai Cooperation Organization and Central Asia, Routledge, Oxon, New York 2009, s. 88–102.

³⁸ J. Mearshimer, op.cit.

³⁹ Np. w ramach APEC Chiny nie tylko przejęły w dużym stopniu kontrolę nad regionalnymi działaniami Tajwanu, ale również korzystają z jednego z nielicznych kanałów do kontaktów z wyspą. Jednocześnie nie wchodzi w konflikt z jej głównym gwarantem bezpieczeństwa – USA.

stan wielu z ich byłych kolonii. Efekt gapowicza, z którego mogą obecnie korzystać te ostatnie, może więc być wręcz zinterpretowany jako swego rodzaju ograniczone zadośćuczynienie za okres kolonialny.

Formułując takie oceny, nie należy jednak zapominać, że Azja Wschodnia jest wciąż w trakcie procesu długofalowej transformacji. Może to wiązać się z dwojakimi konsekwencjami. Państwa regionu utrzymują obecny kierunek i charakter rozwoju, coraz bardziej integrując się z otaczającym światem i przyjmując na siebie coraz więcej zobowiązań w miarę wzrostu własnych możliwości ich realizacji. Jest jednak również możliwe, że w przyszłości nie podejmą podobnych kroków. Trudno wskazać, która wersja wydarzeń jest bardziej prawdopodobna, jako że większość zobowiązań międzynarodowych państw regionu, zwłaszcza natury politycznej, nie została jeszcze poddana poważnej próbie po zakończeniu II wojny światowej. W zakresie koncepcji zrównoważonego rozwoju pozytywnym symptomem zdaje się być jednak rosnący nacisk społeczeństw w regionie na swe władze w celu podniesienia świadomości wartości środowiska naturalnego czy jakości życia⁴⁰. Rodzi to nadzieje, że w przyszłości bardziej prawdopodobny będzie pierwszy z wymienionych scenariuszy.

Daleki Wschód jest areną wielu splotów okoliczności międzynarodowych, u których źródeł leży asymetria racjonalności rozwoju poszczególnych państw w różnym stopniu naznaczonych dominacją kolonialną i konfrontacją zimnowojenną niegdyś ograniczającą swobodę wyborów politycznych, dzisiaj zaś narażającą słabszych aktorów politycznych na ambicje neokolonialne mocarstw w regionie⁴¹. Koncepcja zrównoważonego rozwoju jeden z takich splotów obrazuje. Choć z perspektywy globalnej zdaje się imperatywem, w regionie może oznaczać reprodukcję mechanizmów kolonialnej dominacji. Rodzi to często rezerwę i kreuje dystans do jej wdrażania w życie. Paradoksalnie najlepszym jej nośnikiem w regionie mogą okazać się relatywnie słabe organizacje międzynarodowe, służące jako korelat w procesie jej lokalnej realizacji. Sytuacja, którą w kategoriach zachodniej nauki o stosunkach międzynarodowych należałoby określić mało obiecującą, w regionie może się okazać najbardziej stabilnym, a z pewnością najpowszechniej akceptowanym rozwiązaniem politycznym. Pokazuje to, jak bardzo wewnętrznie zróżnicowana jest Azja Wschodnia oraz jak bardzo naznaczona konfliktami ubiegłego wieku, o których wielu Europejczyków zdaje się już zapominać, a które dla wielu Azjatów są wciąż jeszcze żywe.

⁴⁰ Czołowym przykładem jest ChRL, gdzie większość protestów społecznych dotyczy właśnie problemów zanieczyszczenia środowiska czy konsekwencji intensywnej industrializacji. Więcej: M. Wan, *Human Rights in Chinese Foreign Relations. Defining and Defending National Interests*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2001.

⁴¹ J. Staniszkis, *Postkomunizm. Próba opisu*, Wydawnictwo Arche, Gdańsk 2005.

Regional international organizations in implementing sustainable development in East Asia

The goal of the study is to analyze the non-Western interpretations of sustainable development concept and the role of international organizations and international public goods in their potential realization. Numerous political and economic contradictions generated by the experiences of colonization and decolonization of the region make Western and regional understanding of the concept substantially different. While from the global perspective it is perceived as an imperative, locally it may be interpreted as a veiled form of neocolonialism. The differences result in wide range of problems, from minor misunderstandings to open resentment. The goal of the article is to prove that regional international organizations and international public goods have the potential to become a key to develop mutually acceptable form of sustainable development concept and practice.

Keywords: sustainable development, international organizations, East Asia, international public goods

Les organisations internationales à vocation régionale dans la mise en œuvre du développement durable en Asie de l'Est

L'objectif de l'étude est d'analyser les interprétations du concept de développement durable en Asie de l'Est ainsi que le rôle des organisations internationales et des biens publics internationaux dans la réalisation de ce concept. En raison de nombreuses contradictions politiques et économiques générées par les expériences de la colonisation et de la décolonisation en Asie de l'Est, la compréhension du concept discuté est sensiblement différente dans l'Ouest et en Asie de l'Est. Bien que du point de vue global ce concept soit perçu comme un impératif, il peut être interprété comme une forme voilée de néo-colonialisme dans la région de l'Asie de l'Est. Les différences résultent dans une large gamme de problèmes et malentendus mineurs. Le but de l'article est de prouver que les organisations internationales à vocation régionale et les biens publics internationaux ont le potentiel de devenir une clé pour développer des formes mutuellement acceptables du concept de développement durable et de sa pratique.

Mots-clés: le développement durable, les organisations internationales, l'Asie de l'Est, les biens publics internationaux

Роль региональных международных организаций в реализации концепции устойчивого развития в Восточной Азии

Цель исследования заключается в выявлении причин и оправданности, отличавшейся от западной, интерпретации концепции устойчивого развития, а также ключевой роли региональных организаций и международных общественных благ в ее реализации в Восточной Азии. Многочисленные политические и экономические противоречия, порожденные опытом колонизации и деколонизации региона, сказались на разном понимании этой концепции. С глобальной точки зрения она смотрится как императив, но в регионе может восприниматься как завуалированная форма неокolonизма. Это может привести к широкому кругу проблем и недоразумений. Региональные международные организации и международные общественные блага могут стать ключевыми для развития взаимоприемлемой формы концепции и практики в области устойчивого развития.